

“ಭಗವಂತನ ನಾಮವನ್ನು ಯಾರು ತಿಳಿದೋ, ತಿಳಿಯದೆಯೋ ಹೇಳಿದರೂ ಕೂಡ ಅದರ ಫಲ ಸಿಕ್ಕೇ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಗೊತ್ತಿದ್ದು ಮುಟ್ಟಿದರೂ ಸುಡುವುದು, ಮತ್ತು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದೆ ಮುಟ್ಟಿದರೂ ಸುಡುವುದು. ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಅನ್ಯಗತಪ್ರಾಣ, ದೇಹಬುದ್ಧಿ ಸುಲಭವಾಗಿ ಹೋಗದು. ಭಗವನ್ನಾಮದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಚಿಂತನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಕೇವಲ ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಬಾರದು. ಒಬ್ಬ ಸಾಧುವಿನ ಹತ್ತಿರ ಒಂದು ಪುಸ್ತಕ ಇತ್ತಂತೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಹಾಳೆಯಲ್ಲೂ ‘ಓಂ ರಾಮಃ ಓಂ ರಾಮಃ’ ಎಂದು ಬರೆದಿತ್ತಂತೆ, ಇನ್ನು ಏನೂ ಬರೆದಿರಲಿಲ್ಲ.

“ಭಗವಂತ ಅಂತರ್ಯಾಮಿ. ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕವಾದ ಕರೆಗೆ ಆತ ಕಿವಿಗೊಟ್ಟೇಗೊಡುತ್ತಾನೆ. ವ್ಯಾಕುಲನಾಗಿ, ಶರಣಾಗತ ಭಾವದಿಂದ ಅವನ ನಾಮಹಿಡಿದು ಕರೆದರೆ, ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಅವನ ದರ್ಶನ ಸಿಗುತ್ತದೆ.” ಎನ್ನುತ್ತ ಬೆಕ್ಕಿನ ಮರಿಯ ಉಪಮಾನವನ್ನು ಪರಮ ಹಂಸರು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ:

“ಬೆಕ್ಕಿನ ಮರಿಗೆ ಕೇವಲ, ‘ಮಿಯಾವ್ ಮಿಯಾವ್’ ಅಂತ ತನ್ನ ತಾಯನ್ನು ಕರೆಯುವುದೋಂದೇ ಗೊತ್ತಿರುವುದು. ತಾಯಿ ಅದನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ಇಡುವುದೋ ಅಲ್ಲೇ ಬಿದ್ದಿರುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಇಡುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೇನಾದರೂ ತೊಂದರೆ ಬಂದರೆ ಅದು ಕೇವಲ ‘ಮಿಯಾವ್ ಮಿಯಾವ್’ ಅಂತ ಕೂಗುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಇನ್ನು ಬೇರೆ ಏನೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ತಾಯಿ ಬೆಕ್ಕು ಎಲ್ಲಿದ್ದರೆ ತಾನೆ ಏನು, ಈ ‘ಮಿಯಾವ್ ಮಿಯಾವ್!’ ಎಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆಯೇ ಮರಿಯ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಬಿಡುತ್ತದೆ.”

ಭಗವಂತನ ನಾಮ ಮಹಿಮೆ, ರೂಪಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಇದ್ದರೂ, ಭಗವಂತನು ಮಾತ್ರ ಒಬ್ಬನೇ. ಯಾವ ಭಾಷೆ, ಜಾತಿ ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ಅವನನ್ನು ಕರೆಯಬಹುದು ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಪರಮಹಂಸರು ನೀರಿನ ದೃಷ್ಟಾಂತವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ:

ದೇವನೊಬ್ಬ ನಾಮ ಹಲವು: “ಇದು ನೀರೆಂಬ ಒಂದೇ ವಸ್ತುವನ್ನು ವಿವಿಧ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆದಹಾಗೆ. ಒಂದು ಕೊಳಕ್ಕೆ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಘಟ್ಟಗಳಿವೆ ಅಂತ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಿ. ಒಂದು ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂಗಳು ನೀರು ಕುಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಅದಕ್ಕೆ ‘ಜಲ’ ಅಂತ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿ ಮುಸಲ್ಮಾನರು ನೀರು ಕುಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಅದಕ್ಕೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ‘ಪಾನಿ’ ಎಂಬುದಾಗಿ, ಮತ್ತೊಂದರಲ್ಲಿ ಆಂಗ್ಲೇಯರು ನೀರು ಕುಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಅದಕ್ಕೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ‘ವಾಟರ್’ ಎಂಬುದಾಗಿ. ಈ ಮೂವರು ಕುಡಿಯುವುದೂ ನೀರೇ, ಆದರೆ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪ್ರಭೇದ. ಹಾಗೆಯೇ ಕೆಲವರು ಭಗವಂತನನ್ನು ‘ಅಲ್ಲಾ’ ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ‘ಗಾಡ್’ ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ‘ಬ್ರಹ್ಮ’ ಮತ್ತು ಕೆಲವರು ‘ಕಾಳಿ’ ಇನ್ನೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯವರು ‘ರಾಮ’, ‘ಹರಿ’, ‘ಯೇಸು’, ‘ದುರ್ಗಾ’ ಎಂಬವೇ ಮೊದಲಾದ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

“ಕಲಿಯುಗಕ್ಕೆ ಸರ್ವದಾ ಭಗವಂತನ ನಾಮಗುಣ ಕೀರ್ತನೆ ಮಾಡೋದು. ಯಾರಿಗೆ ಸಮಯವೇ ಇಲ್ಲವೋ ಅವರು ಪ್ರಾತಃ ಕಾಲಸಾಯಂಕಾಲಕೈತಾಳಹಾಕುತ್ತಾ ನಾಮ ಜಪದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಲಿ.

“ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳಿಗೆ ರಾಮ ಮಂತ್ರ ಜಪಮಾಡಲು ಉಪದೇಶ ದೊರೆಯಿತು. ಆದರೆ ಆತನಿಗೆ ಗುರುವಾಚ್ಛೆಯಾಯಿತು, ‘ಮರಾ’, ‘ಮರಾ’ ಅಂತ ಜಪಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು. ‘ಮ’ ಎಂದರೆ ಭಗವಂತ ‘ರಾ’ ಎಂದರೆ ಜಗತ್ತು ಎಂದು. ಮೊದಲು ಭಗವಂತ ಬಳಿಕ ಜಗತ್ತು. ಆತನೊಬ್ಬನನ್ನು ಅರಿತರೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಅರಿಯಬಹುದು. ಒಂದರ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಒಂದೈವತ್ತು ಸೊನ್ನೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿದರೆ ಅದು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಸಂಖ್ಯೆಯೇ ಆಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ; ಆದರೆ ಆ ಒಂದನ್ನು ಅಳಿಸಿ ಹಾಕಿ ಬಿಟ್ಟರೆ ಏನೂ ಇರದು. ಮೊದಲು ಭಗವಂತನ ನಾಮ, ಬಳಿಕ ಜಗತ್ತು.

“ಭಗವಂತನ ನಾಮ ಜಪ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದರೆ, ಹೃದಯಲ್ಲಿ ಸತ್ತ ಗುಣ ಬೆಳೆದು, ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ವಿಷಯ ಬುದ್ಧಿ ಲೇಶ ಮಾತ್ರವೂ ಇರದೆ, ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನಾಮದ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಅದ್ಭುತ ಪರಿವರ್ತನೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.”

ಮಹೇಂದ್ರನಾಥ ಗುಪ್ತ ಎಂಬುವವರು ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ ಪರಮ ಹಂಸರ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಭಕ್ತರಲ್ಲೊಬ್ಬರು. ಅವರು ಪರಮಹಂಸರ ಜೀವನದ ಕೊನೆಯ ಸುಮಾರು ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳು ಅವರ ನಿಕಟ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ತಾವು ಪರಮಹಂಸರ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಕಂಡು ಕೇಳಿದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ವಚನವೇದದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ನಿದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ❖

**ಆಬ್ರಹ್ಮಸಂಬಪರ್ಯಂತಂ
ಸರ್ವಂ ಮಾಯಾಮಯಂ ಜಗತ್ |
ಪಾವನಂ ಪಾವನೇಭ್ಯೋಽಪಿ
ಹರೇರ್ನಾಮೈವ ಕೇವಲಮ್ ||**

ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ತೊಡಗಿ ಹುಲ್ಲೆಸಳಿನವರೆಗೆ ಸರ್ವ ಜಗತ್ತೂ ಮಾಯಾಮಯವಾದುದು. ಹರಿಯ ನಾಮವೊಂದೇ ಸತ್ಯವು, ಸತ್ಯವು, ಶಾಶ್ವತ ಸತ್ಯವು.

**ತೃಣೇಕೃತ್ಯ ಜಗತ್ಸರ್ವಂ
ರಾಜತೇ ಸಕಲೋಪರಿ |
ಚಿದಾನಂದಮಯಂ ಶುದ್ಧಂ
ಹರೇರ್ನಾಮೈವ ಕೇವಲಮ್ ||**

ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೂ ತೃಣೇಕರಿಸಿ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮೇಲಾಗಿ ರಾಜಿಸುವುದೂ ಚಿದಾನಂದಮಯವೂ ಶುದ್ಧವೂ ಆದುದು ಹರಿಯ ನಾಮವೊಂದೇ.

**ನಿಃಶ್ವಾಸೇ ನ ಹಿ ವಿಶ್ವಾಸಃ
ಕದಾರುದ್ಯೋ ಭವಿಷ್ಯತಿ |
ಕೀರ್ತನೀಯಮತೋ ಬಾಲ್ಯಾತ್
ಹರೇರ್ನಾಮೈವ ಕೇವಲಮ್ ||**

ನೀನು ಬಿಡುವ ಶ್ವಾಸವನ್ನು ನಂಬಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಯಾವ ವೇಳೆಯಲ್ಲೋ ನಿಂತುಹೋದೀತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೇ ಕೇವಲ ಹರಿನಾಮವನ್ನೇ ಕೀರ್ತಿಸು.

‘ಕೈವಲ್ಯಾಪ್ತಕ’ ದಿಂದ

ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ ಸ್ತೋತ್ರಮ್

ಸ್ವಾಮಿ ಮಂಗಳನಾಥಾನಂದ

ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರನ್ನು
ಕುರಿತು ರಚಿತವಾಗಿರುವ
ಅನೇಕ ಸ್ತೋತ್ರಗಳಲ್ಲಿ
ಅತಿಶ್ರೇಷ್ಠವೆನಿಸುವ
'ಓಂ ಹ್ರೀಂ ಋತಂ..'
ಸ್ತೋತ್ರದ ಒಂದೊಂದು
ಸಾಲೂ ಮಂತ್ರಶಕ್ತಿಯಿಂದ
ಕೂಡಿದೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.
ಗಾಢವಾದ
ಭಾವದೊಂದಿಗೆ ಸುಂದರ
ಕಾವ್ಯಶೈಲಿಯಲ್ಲಿರುವ ಈ
ಸ್ತೋತ್ರದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು
ವಿವರಿಸಿರುವ
ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು
ಉತ್ತಮ ವಾಗ್ಮಿಗಳೂ,
ಭಜನೆ-ಕೀರ್ತನೆಗಳಲ್ಲಿ
ನುರಿತವರೂ ಆಗಿದ್ದು,
ಪ್ರಸ್ತುತ ಬೆಂಗಳೂರು
ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಮಠದಲ್ಲಿ
ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಹುಟ್ಟಿದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮಾನವನಿಗೆ ತನ್ನ ಬುದ್ಧಿ ಬೆಳೆದಂತೆ ತನ್ನ ಸುತ್ತಲಿನ ಪರಿಸರ, ಜಗತ್ತಿನ ವ್ಯಾಪ್ತಿ, ಅದರ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಪಾಲನೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಒಂದು ಸೋಜಿಗವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಜಗತ್ತು ಅಂದರೆ ಏನು? ಇದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗವಾದ 'ನಾನು' ಅಂದರೆ ಯಾರು? ಸೃಷ್ಟಿಯಿದ್ದ ಮೇಲೆ ಅದಕ್ಕೊಬ್ಬ ಕರ್ತನಿರಬೇಕಲ್ಲವೇ? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯೂ ಇದರೊಂದಿಗೆ ಉದಯಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾದರೆ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನಾರು? ಈ ಎಲ್ಲ ಅಥವಾ ಮೂಲ ಭೂತವಾದ ಜಗತ್ತು-ಜೀವ-ಪರಮಾತ್ಮನ ವಿಚಾರ ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧವನ್ನು ತಿಳಿಸಲೆಂದೇ ಷಡ್‌ದರ್ಶನಗಳು ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟಿವೆ ಹಾಗೂ ಉತ್ತರವನ್ನು ನೀಡಿವೆ. ಈ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಅರಿಯುವುದೇ ಎಲ್ಲ ದರ್ಶನಗಳ ಸಾರ ಅಥವಾ ಇನ್ನೊಂದು ಬಗೆಯಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಮೋಕ್ಷವೇ ಎಲ್ಲ ದರ್ಶನಗಳ (ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ) ಗುರಿ. ಭಗವಂತನೇ ಜೀವ ಜಗತ್ತುಗಳ ಆಧಾರ.

ಮಾಸ್ಪರ್ ಮಹಾಶಯ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರನ್ನು ಎರಡನೆಯ ಬಾರಿ ಭೇಟಿ ಮಾಡಿದಾಗ ಪರಮಹಂಸರು ಆತನನ್ನು, "ನಿನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯು ವಿದ್ಯಾಶಕ್ತಿಯೋ ಅವಿದ್ಯಾಶಕ್ತಿಯೋ?" ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರ ಇಂಗಿತಾರ್ಥವನ್ನು ಅರಿಯದೆ ಮಾಸ್ಪರ್, "ಒಳ್ಳೆಯವಳೇ, ಆದರೆ ಅಜ್ಜಿ" ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸಿದ. ಆದರೆ ಆತನಿಗೆ ಮುಂದೆ ಪರಮಹಂಸರ ಮಾತಿನ

ಮನವರಿಕೆಯಾಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಆತ ಬರೆಯುತ್ತಾನೆ. "ಜ್ಞಾನವಾ ವುದು, ಅಜ್ಞಾನವಾವುದು ಎಂಬುದನ್ನು ಮಾಸ್ಪರ್ ಇನ್ನೂ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಓದು ಬರಹ ಕಲಿತುಕೊಂಡರೆ, ಪುಸ್ತಕ ಓದುವುದಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ ಜ್ಞಾನ ದೊರಕುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಆತನ ಭಾವನೆ ಯಾಗಿತ್ತು...ಭಗವಂತನ ಅರಿಯುವಿಕೆಯೇ ಜ್ಞಾನ, ಅರಿಯದಿರುವಿಕೆಯೇ ಅಜ್ಞಾನ ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡ." (ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ ವಚನವೇದ, ಸಂ.೧, ಪು.೫) ಆದರೆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಅರಿಯುವುದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸುಲಭ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಏಕೆ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಏಳುತ್ತದೆ. ಭಗವದ್ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ:

ಇಚ್ಛಾದ್ವೇಷಸಮುತ್ಥೇನ ದ್ವಂದ್ವಮೋಹೇನ ಭಾರತ |

ಸರ್ವಭೂತಾನಿ ಸಂಮೋಹಂ ಸರ್ಗೇ ಯಾಂತಿ ಪರಂತಪ || (ಗೀತೆ, ೭:೨೭)

'ಎಲೈ ಅರ್ಜುನ, ಇಚ್ಛಾದ್ವೇಷಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಶೀತೋಷ್ಣಸುಖ ದುಃಖಾದಿ ದ್ವಂದ್ವಗಳ ಮೋಹ ದಿಂದ ಸರ್ವಪ್ರಾಣಿಗಳು ಹುಟ್ಟುವ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ಭ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತವೆ.'

ಹುಟ್ಟಿನಿಂದಲೇ ಮಾನವ ಭ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ಬದ್ಧನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಭ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಲು ಮಾರ್ಗವೇನು ಎಂಬುದೇ ಅತಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ ಮುಂದಿನ ಶ್ಲೋಕ ದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾನೆ:

ಯೇಷಾಂ ತ್ವಂತಗತಂ ಪಾಪಂ ಜನಾನಾಂ ಪುಣ್ಯಕರ್ಮಣಾಂ |

ತೇ ದ್ವಂದ್ವ ಮೋಹ ನಿರ್ಮುಕ್ತಾ ಭಜಂತೇ ಮಾಂ ದೃಢವ್ರತಾಃ || (೭:೨೮)

'ಆದರೆ ಪುಣ್ಯಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಯಾವ ಜನರ ಪಾಪವು ಕ್ಷೀಣವಾಗಿರುವುದೋ, ಅವರು ಸುಖದುಃಖಾದಿ ದ್ವಂದ್ವಗಳ ಮೋಹದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ದೃಢವ್ರತರಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಭಜಿಸುತ್ತಾರೆ.'

ಇಂತಹ ಭ್ರಾಂತಿಗೆ ಪರಮಾಪಧವಾಗಿ 'ಪುಣ್ಯಕರ್ಮ'ದ ಆವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಕೇವಲ ಯಾಂತ್ರಿಕವಾದ ಭಜನೆ ಅಲ್ಲ. ಆದರೆ "ದೃಢವ್ರತರಾಗಿ" ಭಗವಂತ

ನನ್ನು ಭಜಿಸುವುದು. ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧವೂ, ಪವಿತ್ರವೂ, ಪರಿಪೂರ್ಣವೂ ಆದ ಪರಮಾತ್ಮನ ನಾಮಗುಣ ಕೀರ್ತನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇನ್ನು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಪುಣ್ಯಕರ್ಮವಿರಲು ಸಾಧ್ಯವೆ? ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ 'ನಾರದೀಯ ಭಕ್ತಿಯೇ ಸುಲಭೋಪಾಯವೆಂದು ತಿಳಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. 'ವಚನವೇದ'ದಲ್ಲಿ ಅವರೇ ಹೇಳುವಂತೆ, "ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತವಾದ್ದು ಭಕ್ತಿಯೋಗ - ಭಗವಂತನ ನಾಮಗುಣ ಕೀರ್ತನೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ, ಭಕ್ತಿಯೋಗವೇ ಯುಗಧರ್ಮ." (ವಚನವೇದ, ೧, ಪು.೧೪)

'ವಿಷ್ಣುಪುರಾಣ'ದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಾತಿದೆ. "ಯಾವುದನ್ನು ಧ್ಯಾನದ ಮೂಲಕ ಸತ್ಯಯುಗದಲ್ಲಿ ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿತ್ತೋ, ಯಜ್ಞಯಾಗಾದಿ ಮೂಲಕ ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿತ್ತೋ, ಪೂಜೆಯಿಂದ ದ್ವಾಪರಯುಗದಲ್ಲಿ ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿತ್ತೋ, ಅದನ್ನು ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ನಾಮಗುಣ ಕೀರ್ತನೆಯ ಮೂಲಕ ಪಡೆಯಬಹುದು" ಎಂದು.

ಭಗವಂತನ ನಾಮಗುಣಕೀರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ಜಪ ಮತ್ತು ಹಲವು ನಾಮಗಳ ಮೂಲಕ ಆತನ ಸ್ತುತಿ, ಎರಡೂ ವಿಶೇಷ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿದೆ. ಈ ಸ್ತುತಿಯ ಮೂಲಕ ಪರಮಾತ್ಮನ ರೂಪದ ವರ್ಣನೆ, ಲೀಲಾವರ್ಣನೆ, ಅನಂತಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳ ವರ್ಣನೆ, ಭಕ್ತನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ, ಹೀಗೆ ಹಲವು ಬಗೆಯ ಸ್ತುತಿಗಳು ಅಥವಾ ಸ್ತೋತ್ರಗಳು ಹೇರಳವಾಗಿ ಲಭ್ಯವಿವೆ. ವಿಷ್ಣುಸಹಸ್ರನಾಮ, ಲಲಿತಾ ಸಹಸ್ರನಾಮ, ದುರ್ಗಾಸಪ್ತಶತೀ, ಶ್ರೀಶಾರದಾದೇವಿ ಸ್ತೋತ್ರಮ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಗಳು ಇವಕ್ಕೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಉದಾಹರಣೆಗಳು.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರಿಂದ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟ 'ಓಂ ಹ್ರೀಂ ಋತಮ್' ಅಥವಾ 'ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ ಸ್ತೋತ್ರಂ' ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ನಾಮಗುಣ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವಂಥದ್ದು. ಒಮ್ಮೆ ಗಿರೀಶ್ಚಂದ್ರ ಘೋಶ್, ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಜೀವನಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಬರೆಯಲು ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡಾಗ, ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಹೇಳಿದರಂತೆ, 'ನನಗೆ ಬೇಕಾದರೆ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಕುಡಿಯಲು ಹೇಳು, ಕುಡಿಯುತ್ತೇನೆ. ಬೆಟ್ಟಗಳನ್ನು ಪುಡಿಪುಡಿ ಮಾಡಲು ಹೇಳು, ಪುಡಿ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ದಯವಿಟ್ಟು ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಜೀವನವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬರೆಯಲು ಕೇಳಬೇಡ' ಎಂದು.

ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಹೀಗೆ ನುಡಿದಿದ್ದರೂ ಈ ಯುಗದ ಅವತಾರನಾದ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ ಪರಮಹಂಸರ ಶಿಷ್ಯ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾಗಿ ಇವರಿಂದ ಜಗತ್ತು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗುರುಮಹಿಮೆಯ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಬಗ್ಗೆ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ದೇಶದಲ್ಲಿ (New York, London) ಎರಡು ಉಪನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ('My Master') ಬಿಟ್ಟರೆ, ತಮ್ಮ ಗುರುವಿನ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಬೇರಲ್ಲೂ ಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲ. ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಅಪವಾದವೂ ಇತ್ತು. ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಶಿಷ್ಯನಾಗಿ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ವೇದಾಂತದ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಿದರು. ಆದರೆ ತನ್ನ ಗುರುವಿನ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಮಾತನಾಡಲೇ ಇಲ್ಲ ಎಂದು. ಈ ಎಲ್ಲ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ

ಮತ್ತು ಈ ಎಲ್ಲ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಮನಗಂಡು ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಮೇಲೆ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ 'ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ ಸ್ತೋತ್ರಮ್' ಅಥವಾ 'ಓಂ ಹ್ರೀಂ ಋತಮ್' ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಮತ್ತು ಬಂಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಖಂಡನ-ಭವ-ಬಂಧನ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ರಚನೆ ಮಾಡಿದರು, ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಸಂಧ್ಯಾರತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ಹಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಈ ಸ್ತೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ನೋಡೋಣ. ಸ್ವಾಮೀಜಿ ೧೮೯೮ನೇ ನವೆಂಬರ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ನೀಲಾಂಬರ ಮುಖರ್ಜಿಯವರ ತೋಟದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ರಚನೆ ಮಾಡಿ, ನಂತರ ಅವರ ಶಿಷ್ಯ ಶರಚಂದ್ರನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು, 'ವ್ಯಾಕರಣ ದೋಷವಿದ್ದಲ್ಲಿ ತಿದ್ದಿಕೊಡು' ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದರು. (C.W. Vol. 7, p.132)

ಹಲವರಿಗೆ ತಿಳಿದಂತೆ ಈ ಸ್ತೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಸಾಲಿನ ಮೊದಲನೇ ಅಕ್ಷರವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಿ ಜೋಡಿಸಿದರೆ ಓಂ ನಮೋ ಭಗವತೇ ರಾಮಕೃಷ್ಣಾಯ ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ದುರ್ಗಾಸಪ್ತಶತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಶ್ಲೋಕವೂ ಒಂದೊಂದು ಮಂತ್ರವಿದ್ದಂತೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ದುರ್ಗಾಸಪ್ತಶತಿಯು ಏಳುನೂರು ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಸ್ತೋತ್ರ. ಹಾಗೆಯೇ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಈ ಸ್ತೋತ್ರದ ಪಠದಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರ ಜಪ, ಗುಣ-ಕೀರ್ತನೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯೂ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿರುವುದೇ ಓಂಕಾರದ ಮೂಲಕ. ಉಪನಿಷತ್ತು ಮತ್ತು ಭಗವದ್ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಓಂಕಾರವು ಪರಬ್ರಹ್ಮನ ಸಂಕೇತ ಎಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಓಂಕಾರ ಸಮುದ್ರವಿದ್ದಂತೆ, ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಬೀಜಾಕ್ಷರಗಳು ನದಿಗಳಿದ್ದಂತೆ, ಬೀಜಾಕ್ಷರಗಳು ಆಯಾಯಾ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದಾದರೂ ಎಲ್ಲವೂ ಐಕ್ಯಗೊಳ್ಳುವುದು ಓಂಕಾರದಲ್ಲಿ (ನದಿ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಸೇರುವಂತೆ).

ಸಾಮವೇದದ ಭಾಗವಾದ ಛಾಂದೋಗ್ಯ ಉಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು ಓಂಕಾರ ಉಪಾಸನೆಯ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಯೇ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ:

ಓಮಿತ್ಯೇತದಕ್ಷರಮುದ್ದೀಘಮುಪಾಸೀತ |

ಓಮಿತಿ ಹ್ಯುದ್ಗಾಯತಿ ತಸ್ಯೋಪವ್ಯಾಖ್ಯಾನಮ್ || (೧.೧)

'ಉದ್ದೀಘ - ಶಬ್ದ ವಾಚ್ಯವಾದ ಓಂ ಎಂಬ ಈ ಅಕ್ಷರವನ್ನು ಉಪಾಸಿಸಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ ಉದ್ಗಾಯವು ಓಂಕಾರದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿಯೇ ಹಾಡುತ್ತಾನೆ. ಓಂಕಾರದ ಉಪವ್ಯಾಖ್ಯಾನವು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.'

ಶಾಸ್ತ್ರವು ತಿಳಿಸುವಂತೆ ಒಂದು ಅವಲಂಬನೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಕೊಂಡು ಏಕವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವುದೇ ಉಪಾಸನೆ. ಉಪಾಸನೆಯ ಮೂಲಕ ಚಿತ್ರಶುದ್ಧಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಉಪನಿಷತ್ತು ಹೇಳುವಂತೆ ಓಂಕಾರವೇ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಅವಲಂಬನೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಓಂಕಾರವು ಪರಮಾತ್ಮನ ಪ್ರತೀಕ ಹಾಗೂ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ

ಅಂಕುರವಾದದ್ದು. ಇದರ ಉಪಾಸನೆಯ ಮೂಲಕ ಎಲ್ಲ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಫಲಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು ಎಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಓಂಕಾರವು ಋಕ್ಕು ಮತ್ತು ಸಾಮವೇದಗಳಿಗೂ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದದ್ದು. ಋಕ್ಕು ಮತ್ತು ಸಾಮಗಳ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯ ಮೂಲಕ ಯಾವ ಯಾವ ಫಲಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದೋ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೇವಲ ಓಂಕಾರ ಉಪಾಸನೆಯ ಮೂಲಕವೇ ಪಡೆಯಬಹುದು. ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರನ್ನು ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಓಂಕಾರಸ್ವರೂಪಿ ಎಂದು ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದರೆ ಆತನು ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವರೂಪಿ, ಜೊತೆಗೆ ಅವನ ಉಪಾಸನೆಯ ಮೂಲಕ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಫಲಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು. (ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಫಲವು ಮೋಕ್ಷವೇ ಅಲ್ಲವೇ?)

ಓಂಕಾರದ ನಂತರ ಹ್ರೀಂ ಬೀಜಾಕ್ಷರವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹ್ರೀಂ ಬೀಜಾಕ್ಷರವು ಮಹಾಮಾಯೆ ಅಥವಾ ಭುವನೇಶ್ವರಿಯ ಬೀಜ. ತಂತ್ರದ ಓಂಕಾರ ಈ ಹ್ರೀಂ ಬೀಜಾಕ್ಷರ. ಇದು ಶಕ್ತಿಯ ಪ್ರತೀಕ.

ಶಾರದಾಲಿಲದಲ್ಲಿ ಪರಾಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೀಗೆ ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ.

**ಪರಾಶಕ್ತಿಮಯಃ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ತ್ರಿಧಾಸೌ ಭಿದ್ಯತೇ ಪುನಃ |
ಬಿಂದುರ್ನಾದೋ ಬೀಜಮಿತಿ ತಸ್ಯ ಭೇದಾಃ ಸಮೀರಿತಾಃ || (೧,೮)**

ಆ ಪರಾಶಕ್ತಿಯೇ ಮೂರಾಗಿ ಭೇದಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಬಿಂದು, ನಾದ ಮತ್ತು ಬೀಜ. ಬಿಂದು ಶಿವನ ಪ್ರತೀಕ. ಬೀಜ ಶಕ್ತಿಯ ಪ್ರತೀಕ ಮತ್ತು ನಾದ ಇವೆರಡರ ಅನ್ಯೋನ್ಯ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವಂಥದ್ದು. ಹ ಕಾರ, ರ ಕಾರ, ಇ ಕಾರ, ಬಿಂದು ಮತ್ತು ನಾದ ಸೇರಿ ಹ್ರೀಂ ಆಗಿರುವಂಥದ್ದು, ಆದ್ದರಿಂದ ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೀಗೆ ಅರ್ಥೈಸು ತ್ತಾರೆ:

ಹ	-	ಶಿವ
ರ	-	ಪ್ರಕೃತಿ
ಇ	-	ಮಹಾಮಾಯಾ
ಬಿಂದು	-	ದುಃಖನಾಶಕ
ನಾದ	-	ಸೃಷ್ಟಿಯ ಮಾತೆ

ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಶಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪಿ, ಅದರ ಸೂಚಕವು ಹ್ರೀಂ ಬೀಜಾಕ್ಷರವು. ಒಮ್ಮೆ ಸೋದರಿ ನಿವೇದಿತಾ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾಳೆ, 'ಮುಂದೆ ಹಲವರು ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರನ್ನು ಕಾಳಿಯ ಅವತಾರ ವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸುವರೆ?' ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, 'ಹೌದು, ನನಗನಿಸುತ್ತದೆ, ಅವಳು ತನ್ನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ ಎಂಬ ಶರೀರವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ ಎಂದು. ಇದರಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಯಾವ ಸಂದೇಹವೂ ಇಲ್ಲ.' (How to Live with God, p.25).

ಈ ಇಡೀ ಸೃಷ್ಟಿಯು ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದೇ (ಸೃಷ್ಟಿ-ಸ್ಥಿತಿ-ಲಯ) ಶಕ್ತಿಯ ಸಹಾಯದಿಂದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಶಕ್ತಿ ಆರಾಧನೆಯ ಮೂಲಕ ಮೋಕ್ಷ ಸಾಧ್ಯ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಕೇಶವನಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, 'ಬಂಧನ ಮತ್ತು ಮುಕ್ತಿ - ಇವೆರಡರ ಕರ್ತೃಳೂ ಅವಳೇ. ಆಕೆಯ ಮಾಯೆಯ ದೆಸೆಯಿಂದ ಸಾಂಸಾರಿಕ ಜೀವರು ಕಾಮಕಾಂಚನಗಳಿಂದ ಬದ್ಧರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತೆ ಆಕೆಯ ಕೃಪೆಯಿಂದಲೇ ಮುಕ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಆಕೆ ನಮ್ಮ ಭವಬಂಧನವನ್ನು ಹರಿದು ಕಾಪಾಡತಕ್ಕವಳು' ಎಂದು. (ವಚನವೇದ ಸಂ.೧, ಪು. ೭೫)

ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಂಶವನ್ನು ನೆನಪಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಬ್ರಹ್ಮ ಬೇರೆ ಅಲ್ಲ, ಶಕ್ತಿ ಬೇರೆ ಅಲ್ಲ, ಪರಮಹಂಸರೇ ನುಡಿಯುವಂತೆ "ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಕೂ ಶಕ್ತಿಗೂ, ಶಕ್ತಿಗೂ ಶಕ್ತಿಮಾನನಿಗೂ ಅಭೇದ ಎಂಬುದನ್ನು ಯಾವ ವಿಧದಿಂದಲೂ ತುಂಬಲು ಸಾಧ್ಯ ಎಲ್ಲ. ನಿಷ್ಕ್ರಿಯನಾದವನಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ. ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಪ್ರಳಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಶಕ್ತಿ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ವಸ್ತು ಮಾತ್ರ ಒಂದೇ, ಅಭೇದ ಸ್ವರೂಪ. ಅಗ್ನಿ ಎಂದೊಡನೆ ಅದರ ಸುಡುವ ಶಕ್ತಿಯೂ, ಸುಡುವ ಶಕ್ತಿ ಎಂದೊಡನೆ ಅಗ್ನಿಯೂ ತಾನಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತದೆ. ಒಂದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇನ್ನೊಂದನ್ನು ಚಿಂತಿಸುವ ಹಾಗೆಯೇ ಇಲ್ಲ." (ವಚನವೇದ ೨, ಪು. ೧೪)

ಸ್ತೋತ್ರದ ಮುಂದಿನ ಪದ **ಋತಮ್** ಎಂದರೆ ವಿಶ್ವನಿಯಮ. ಸತ್ಯ ಮತ್ತು ಧರ್ಮಗಳು ಇದರ ಎರಡು ಮುಖಗಳು. ಈ ಯುಗದ ಧರ್ಮವನ್ನು ಕಾಪಾಡಲೆಂದೇ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಅವತಾರವೃತ್ತಿದ್ದು. ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರೇ ಹೇಳುವಂತೆ ಕಲಿಯುಗಕ್ಕೆ ಸತ್ಯವೇ ತಪಸ್ಸು. ಸತ್ಯವನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸಿ ಧರ್ಮವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಆತ ವಿಶ್ವನಿಯಾಮಕನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಪರಮಹಂಸರು ಕಾಳಿಮಾತೆಗೆ, 'ಇಗೋ ತೆಗೆದುಕೊ ನಿನ್ನ ಧರ್ಮವನ್ನು; ಇಗೋ ತೆಗೆದುಕೊ ನಿನ್ನ ಅಧರ್ಮವನ್ನು; ಆದರೆ ನನಗೆ ಶುದ್ಧ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕರುಣಿಸು.' ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ, ಜಗತ್ತಿನ ಎಲ್ಲ ದ್ವಂದ್ವಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದಾಗ, 'ಇಗೋ ತೆಗೆದುಕೊ ನಿನ್ನ ಸತ್ಯವನ್ನು; ಇಗೋ ತೆಗೆದುಕೊ ನಿನ್ನ ಅಸತ್ಯವನ್ನು' ಎಂದು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಸತ್ಯವೇ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಆಧಾರ. ಮತ್ತೆ ಈ ಸ್ತೋತ್ರದ ಮೂರನೇ ಚರಣದಲ್ಲಿ ಪರಮಹಂಸರನ್ನು **ಋತಪಥೇ** (ಸತ್ಯಮಾರ್ಗ) ಎಂದೂ ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಬಹುಶಃ ಇದನ್ನು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರೇ ಹೇಳುವಂತೆ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಆಗಮನ ದಿಂದ ಸತ್ಯಯುಗ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಸತ್ಯಯುಗಕ್ಕೆ ಆತನೇ ವಿಶ್ವನಿಯಮ (**ಋತಮ್**) ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಹೊಂದಲು ಬೇಕಾದ ಮಾರ್ಗವೂ (**ಋತಪಥೇ**) ಆತನೇ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಮುಂಡಕೋಪನಿಷತ್ತು ಹೇಳುವಂತೆ,

ಸತ್ಯೇನ ಪಂಥಾ ವಿತತೋ ದೇವಯಾನಃ | (೩.೧.೬)

'ಆ ದೇವಯಾನಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗವು ಸತ್ಯದಿಂದ ಹರಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.'

ಪರಮಹಂಸರ ಜೀವನವನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಅವರು ಆದರ್ಶ ಗೃಹಸ್ಥರೂ ಮತ್ತು ಆದರ್ಶ ಸಂನ್ಯಾಸಿಯೂ ಆಗಿದ್ದರು ಎಂದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರ್ಶ ಗೃಹಸ್ಥರಾಗಿ ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯನ್ನೇ ಕಾಳಿಯ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ದೇವಿಯಂತೆ ಪೋಷಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಮಾಡಿದರು. ಆದರ್ಶ ಸಂನ್ಯಾಸಿಯಾಗಿ ಹದಿನಾರು ಜನ ಅದ್ಭುತ ಸಂನ್ಯಾಸಿ ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದರು. ಇದರ ಮೂಲಕ ಈ ಯುಗಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಪಥವನ್ನೇ ತೆರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ **ಋತಮ್** ಮತ್ತು **ಋತಪಥೇ** ಸ್ವಯಂ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರೇ. ಬ್ರಹ್ಮವು ಸರ್ವ ವ್ಯಾಪಿ. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಅದೇ ಇದ್ದ ಮೇಲೆ ಚಲನಕ್ಕಿಂತ ಎಂಬುದು ಸಂಭವವೇ ಇಲ್ಲ. ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪಿ ಎಂದ ಮೇಲೆ